

Náučný cykloturistický chodník okolím Perneka

Kraj:	Bratislavský
Okres:	Malacky
Geomorfologická jednotka:	Malé Karpaty
Geologická jednotka:	jadrové pohorie
Chránené územia:	Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty
Prístup:	bus Pernek, obecný úrad a pešo asi 100 m na juhovýchod popri hlavnej ceste na Pezinok
Východisko:	Pernek, pri hlavnej ceste pod kostolom
Trasa:	Pernek, pod kostolom - v pravom svahu doliny Kostolného potoka - Staré bane - do doliny Kostolného potoka - severným svahom Kostolného vrchu - Hradisko - do doliny Perneckého potoka - Pernek, pod kostolom
Dĺžka, prevýšenie:	9,1 km, prevýšenie 375 m
Čas prechodu:	3,5 h (pešo)
Počet zastávok:	13
Náročnosť:	mierne náročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické, banícke

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, cyklistický, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Chodník vedie v prvej polovici súbežne so žltou a na konci modrou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2021

Aktuálny stav: Chodník je v dobrom stave a dobre značený.

Textový sprievodca: nie je; autormi náučného chodníka poskytnutý vizuál informačných panelov > .PDF

Kontakt: Pernecké ONĚ, občianske združenie, Pernek 390, 900 53 Pernek

Poznámky: (1) Náučný chodník je v celom rozsahu vhodný aj pre peších turistov. (2) Trasa náučného chodníka vedie v prvej polovici po telese bývalej banskej železnice (pozri heslo nižšie) a len v tejto časti je vhodná aj pre menej skúsených či detských cyklistov. (3) Pri zastávke 11 na chodník nadväzuje Náučný cykloturistický chodník Pernek - Pezinok a prepája ho s Banským náučným chodníkom Pezinok na podunajskej strane Malých Karpát.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie. S mladšími žiakmi odporúčame trasu skrátiť a od zastávky 8 popri Kostolnom potoku zísť naspäť priamo do obce.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Pernek. Obec s významnou baníckou históriou juhovýchodne od Malaciek v ústí Podbabskej doliny na rozhraní Malých Karpát a Borskej nížiny pozdĺž Perneckého potoka a jeho pravostranného prítoku Kostolného potoka v území s veľmi pestrú geologickou stavbou. Obec leží na prvohorných kryštálických bridliciach, druhohorných vápencoch, ílovitých bridliciach a slieňovcoch, mladotretihorných (neogénnych) pieskoch, pieskovcoch a štrkoch v malokarpatskej časti intravilánu a v jeho nížinnej časti na staroštvrtihorných (pleistocénnych) štrkoch a pieskoch náplavového kužela Perneckého potoka a mladoštvrtihorných (holocénnych) hlinách a pieskoch nív oboch miestnych potokov, zasahujúcich i do Malých Karpát. Prechádza ňou významná cestná komunikácia križujúca Malé Karpaty v sedle Baba (527 m n. m.), prepájajúca Podunajsko a Záhorie (Pezinok a Malacky). Písomne sa prvýkrát obec spomína v roku 1394 v súvislosti s ťažbou zlata a striebra. Bola poddanskou dedinou Plaveckého hradu, patrila aj Fuggerovcom, Balassovcom a Pálffyovcom. V záveroch malokarpatských dolín východne od obce v kryštálických bridliciach bola od stredoveku čulá banícka činnosť. Bane na striebro a zlato pracovali až do konca 17. storočia. Od polovice 19. storočia sa dobýval pyrit ako zdroj síry pre výrobu strelného prachu a kyseliny sírovej. Počas prvej svetovej vojny boli v prevádzke antimónové bane. Ťažba bola ukončená v roku 1922 v dôsledku povojnovej krízy. Obyvatelia sa zaoberali tiež poľnohospodárstvom, výrobou brezových metiel, povozníctvom, boli tu štyri obilné mlyny. K obci patrila aj osada Hute, ktorá vznikla okolo roku 1670 pri sklenej hute, viazanej na ostrovčekovitý výskyt kremencov a kremenných pieskovcov. Územie v jej okolí - dnes neprístupné vo Vojenskom obvode Záhorie - pod severnými svahmi Somára ešte v 30. rokoch 20. storočia hojne navštevovali lyžiari z Bratislavy. Obci dominuje barokový rímskokatolícky kostol svätého Ducha z roku 1672 postavený na mieste pôvodnej kaplnky. Východne od kostola na Zámčisku, nápadnom vrchu nad sútokom Kostolného a Perneckého potoka, sú zvyšky hradiska, pravdepodobne strážiaceho historickú cestu cez Malé Karpaty, ktorá viedla severnejšie od súčasnej Kostolnou dolinou, križujúc malokarpatský chrbát v sedle Javorina. O strategickej polohe obce počas druhej

svetovej vojny svedčia čiastočne zachované mohutné početné protitankové betónové zátarasy, vybudované nemeckou armádou v roku 1944 na dne Perneckej doliny na východnom okraji obce.

Tri križe (Vyšná skalka). Miestne pútnické miesto na malej odlesnenej plošinke na severozápadnom výbežku Jastrabníka (546 m n. m.) v Malých Karpatoch južne nad Pernekom s výhľadom do Borskej nížiny, na obec a za dobrej viditeľnosti až na Východné Alpy a Viedenský les. Na lokalite sa nachádzajú tri novodobé kovové križe, postavené v roku 2004 na mieste pôvodných drevených križov, zvyšky kaplnky a dve malé upravené jaskynky v jurských sivých doskovitých vápencoch. Ku križom vedie z centra Perneka chodník, značený smerovníkmi.

Úzkorozchodná úvraťová banská železnica. Železnica vybudovaná v pravom svahu doliny Kostolného potoka v Malých Karpatoch východne od Perneka v roku 1917 zo železničnej stanice Pernek do ložísk antimonitu a pyritu v južných svahoch Krížnice, dlhá 7,3 km s prevýšením 222 m. Bola vybudovaná spoločnosťou „Klíma - banské a hutné závody lučebnej továrne“ za pomoci ruských, talianskych, poľských a srbských vojnových zajatcov. Dopravu na nej zabezpečovali dva parné rušne a dvadsať vagónov. Pri perneckej stanici stála jednoduchá úpravňa suroviny, ktorej činnosť dnes pripomínajú akumulácie hlušiny, zarastajúce brezinou. Železnička ukončila činnosť v roku 1930. Dostiaľ sú v Kostolnej doline v teréne zachované terénne zárezy, násypy, terasy, mostné objekty a priepusty zaniknutej trate. Jej veľkú časť v pohorí využíva žltá značená turistická pešia trasa z Perneka do sedla Javorina ako aj Náučný cykloturistický chodník okolím Perneka.

Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty. Chránené územie vyhlásené v roku 1976 v troch izolovaných areáloch na väčšine územia jadrového pohoria Malé Karpaty medzi Devínom a Novým Mestom nad Váhom na juhozápadnom Slovensku. Horské územie - väčšinou náhle sa dvíhajúce z oboch susediacich nížin - s nadmorskými výškami kulminujúcimi vrchom Záruby (768 m) nad Smolenicami budujú najmä žuly, vápence, kremence, fylity a amfibolity. Nachádza sa tu osem krasových oblastí s približne 300 jaskyňami, z ktorých je jediná sprístupnená so sprievodcom (Driny) a dve nevelké (Deravá skala a Veľká pec) sú verejnosti voľne prístupné. Podstatnú časť pokrývajú listnaté lesy s bukom, dubom či hrabom, na skeletnatých podložiach tiež jaseňom, javorom horským a lipou. Miestami sa vyskytuje nepôvodný gaštan jedlý, borovica čierna, teplo- a suchomilné travinno-bylinné porasty, skalné a sutinové spoločenstvá, vzácne i rašeliniská a slatiny. Najvyššie časti najmä na obalových a príkrovových štruktúrach ako aj krasové areály sú turisticky veľmi atraktívne a frekventované. V rámci oblasti leží takmer dvadsať rôznych veľkých území európskeho významu (najrozsiahlejšie sú: Devínske Karpaty, Homolské Karpaty, Kuchynská hornatina a Biele hory) a dva veľké areály z nej zaberá chránené vtáčie územie Malé Karpaty (obe kategórie sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Názvy informačných panelov

1. Obec Pernek - poloha, história, turistické zaujímavosti
2. A) Popis trasy a rozmiestnenie náučných panelov
B) Najstaršia história Dobrovoľného hasičského zboru (DHZ) v Perneku a história kostola Ducha svätého
3. Naši dvaja Antonovia - významne osobnosti pôsobiace v Perneku: Anton Richter a Anton Srholec
4. Významné minerály antimónového ložiska Pernek-Krížnica
5. História baníctva v Pezinku
6. Úzkorozchodná úvraťová banská železnička v Perneku
7. Minulosť a súčasnosť banskej lokality pod Krížnicou
8. Živočíšstvo Malých Karpát

9. Rastlinstvo Malých Karpát
10. Historická lokalita Zámčisko
11. Pernek v období 2. sv. vojny – protitankové zátarasy
12. História baníctva v Perneku – lokalita Svätodušná štôľňa
13. História perneckého mlynárstva

